

לימוד היומי דקה ליתנו

יום	יום לחדש	יום מוה"ר	ליקוטי מוה"ר	ליקוטי הלכות	מסנה ברוחה	שיחות הר"ן	שולחן ערוך
שבת	ט"ז	נא:	כב	חזרה	לו - לה	ה.ו.	אבן העזר
א	י"ז	נב.	כג	לח:	לש - מ	ז.ח.	פסח
ב	י"ח	נג:	כד	לט:	מא - מב	ט.י.	שמיני
ג	י"ט	נד:	כה	מ:	מג - מד	יא.יב.	תשעה באדר
ד	כ'	נה:	כו	מא:	מה - מז	יג.יד.	תשרי
ה	כ"א	נד:	כז	מב:	מז - מח	טו.טז.	חשוון
ו	כ"ב	נד:	כח	חזרה	מט - נ	יז.יא.	כסלו

בקרני אדר

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

259 | פרשת צו | ט"ז אדר ב' תשפ"ב

׳ועבש׳ין׳ - ׳לא ס׳ים׳...

פסח, אלא צריכים כח חדש ועצום יותר של 'התחלות' והתחדשות מפורים.

וכך מגלה לנו רבי נתן במקום אחר על מהות התגברות הרע של עמלק בסוף הגלות, שתהא יותר ממה שהיה במצרים: "עכשיו בסוף הגלות שאז מתגבר הבעל דבר ביותר, שהוא בחינת זוהמת הנחש, בחינת קליפת המן עמלק, כי עכשיו החבלי לידה וקישוי הולדה כבדים הרבה יותר מאד מקישוי הולדה של גאולת מצרים, מחמת שעכשיו תהיה הגאולה אחרונה שהיא גאולה שלימה שאין אחריה גלות עוד, שאז יתבטל לגמרי זוהמת הנחש ממש וכל ישראל ישובו אל ה' באמת לעולם, ומחמת שרואה שקרוב לבוא קיצו וסופו, על כן מתגבר מאד מאד ביותר. ועיקר התגברותו הוא שרוצה להפיל את ישראל ח"ו ליד זקנה ותשות כח ח"ו, כאילו כבר ח"ו נזקנו בהגלות זה זמן רב כל כך כמה וכמה מאות שנים עד שח"ו אפס תקוה ח"ו. וכן הוא מפיל את כל אחד בפרטיות לבחינת זקנה, כאילו כבר נזקק ח"ו במעשיו עד שאי אפשר לו לשוב שעיקר הגאולה תלויה בזה. כי הבעל דבר בחינת המן עמלק נקרא 'זקן וכסיל', כי הוא כופר בחידוש העולם, שמבחינת כפירה זאת ח"ו עיקר בחינת הזקנה דסטרא אחרא" (ליקוטי הלכות, תפילין ה. לב).

מלחמת עמלק לא הסתיימה בפורים! היא מלחמה ארוכה מאד, מלחמה שהולכת ונמשכת עד ביאת הגואל במהרה. אבל בפורים קיבלנו את הכלים לצאת ולהילחם בעמלק, ועלינו לאזור חיל לקחת את הכלים הללו ולהשתמש בהם מעתה ביתר שאת.

רבינו הקדוש גילה - או יותר נכון, רמז - על הכח הפלאי והעצום של פורים: "פורים הוא דרך לפסח, שיהיו יכולים להיות נזהרין מחמץ, כי בתחילה היו כל ההתחלות מפסח, ועל כן כל המצוות הם זכר ליציאת מצרים. ועכשיו... ולא סיים" (ליקוטי מוה"ר ח"ב, ע"ד). רבינו הקדוש לא סיים בפירוש אבל רבי נתן הבין מרמזי דיו שכוונתו על פורים, וכדבריו: "כי עכשיו ההתחלה של הגאולה ותיקון כל העולמות הוא מפורים, כמו שמוכן מרמזי דבורי הקדושים של רבינו זכרוננו לברכה שאמר אז 'כי מתחילה היו כל ההתחלות מפסח שהוא יציאת מצרים, ועכשיו' וכו' ופסק באמצע ולא סיים דבריו, ומתוך דבריו הבנתי שעכשיו ההתחלה מפורים, שהוא מחיית עמלק שהיא עיקר הגאולה של משיח, כי ראשית גוים עמלק ומלחמה לה' בעמלק מדור דור עד דורו של משיח, כמו שאמרנו חז"ל" (ליקוטי הלכות, ברכות הרי"ח ד. ה).

בעקבתא דמשיחא בווערת 'זקנה', העולם מלא בייאוש ורפיון ידים פי כמה ממה שהיה מלפנים, הלב כבר אטום מלצפות לשינוי אמיתי, זוהי תבערת מלחמתו של עמלק האכזר שמבקש חלילה להפסידנו את הגאולה הנצחית. ועל כך בדיק ניתנה לנו המתנה וההארה המופלאה מקץ האחרון של 'פורים', אותו זכינו להכניס לתוכנו לנצח. שאם נרצה לבחור בהתחדשות ולהידבק לאמונה של חידוש העולם, ולזכור שאין רגע דומה לחברו ושכל שעה ושעה ניתן להתחיל התחלות חדשות מבלי להתפעל מכל העבר - אזי ביכולתנו לבחור בכך ביתר שאת, בכח ימי וקדושת מצות הפורים שעברו עלינו לטובה.

רבי נתן מפליג שם על הכח של פורים שהיא הארה נפלאה ונשגבה ביותר שניתנה לנו לאחר שהרפואות הקודמות - כקדושת פסח ושאר המועדים - כבר לא הספיקו לנו לעוצם חוליינו המר. "כי ה' יתברך ראה שבגלות האחרון המר הזה שהיא גלות אדום שהוא עמלק לא היה לנו קיום ח"ו אם לא שישמשך עלינו הארה נפלאה ועצומה מקץ האחרון שהיא גאולה אחרונה של משיח, כי כל מה שהחולה גדול ומיותר צריכין להחיותו הרפואות וחיות יקרים ביותר, על כן בנפלאותיו הגדולים הקדים רפואה למכה ועשה עמנו נפלאות ונוראות גדולות בימי מרדכי ואסתר, עד שעל ידי תוקף הנס המשיכו הארה נפלאה בעולם שהיא הארה הנמשכת מגאולה האחרונה שאז יהיה גמר מחיית עמלק, וכמוכא בכתבי האר"י ז"ל ובדברי חז"ל מגודל הארה הנפלאה שבפורים, ועל ידי הארה הזאת שהאר עלינו ה' יתברך קודם בנין בית שני וחורבנו, על ידי זה יש לנו כח עכשיו להתקיים בגלות המר הזה אשר ירדנו פלאים, על כן הקדים ה' יתברך הרפואה על ידי הארה הנפלאה הנמשכת על ידי הנס של פורים בכל שנה ושנה, עד אשר עכשיו כל ההתחלות מפורים, שהוא בחינת גאולה האחרונה שהיא מחיית עמלק".

זהו התפקיד המוטל עלינו עתה אחר זכיית ימי הפורים: לומר 'ועכשיו' ולא לסיים! להתחיל התחלות, ולא לסיים ולא להפסיק לרגע מלהתחיל ולהתחדש, לאלה המשיך ביתר שאת ובתנופת קודש את המלחמה בעמלק; ללחום בזקנה ובייאוש; ללחום בחלישות הדעת הנובע מן העבר, ולהבעיר את תקוות הגאולה בעתידה שבו תבוא בודאי.

בכך אנו פותחים את הדרך וההילוך לפסח, לזכות לגאולת משה שהש"ת ציווהו בבואו לנאול את ישראל "להכניס בלב ישראל להתחיל בכל פעם מחדש, שעל ידי זה יישארו קיימים בקדושת ישראל תמיד יהיה איך שיהיה בכל מה שיעבור עליהם בכל הגלויות בגוף ונפש ופרנסה בכלל ובפרט. כי על ידי כל אלו ההתחלות, על ידי זה זוכים אחר כך להתחיל ולגמור בשלמות, כי לית רעוהא טבא דאתאביד', מכל שכן עובדא ועשייה טובה שעושים בכל פעם שמתחילים בעבודת ה', וכולם מתקברים ומתקבצים לעזרתו עד שזוכה להתחיל ולגמור עבודתו כראוי" (ליקוטי הלכות, קריאת התורה ה. כ-כא).

אם נדקדק בטיבה של רפואה זו, נראה שאכן **עצם ההתחלה היא הרפואה המופלאה שניתנה לו בכוחם של ימי הפורים.** עיקר התגברות טומאת עמלק היא בעצם כח הזקנה והיאוש שהוא מפיל עלינו כאילו אבדה תקוותנו, ובכך הוא גוזל מאתנו את הרצון לשוב ואת התגברות להתפלל ולזעוק אל ה' שהיא עיקר תקוותנו. ובהתעצמות אורך הגלות הוא מתגבר יותר ויותר בטענת הזקנה, שמרפה ידיים ומביאה מורך ללב כל אחד מלאחז במלחמת עמלק ומחייתו. זהו הנסיון העצום שיהא בדור אחרון יותר מה שהיה בעת גלות מצרים, ועל כן לא די בהתחלה של

דבר המערכת

מי ימלא ומי יפאר גודל פאר התקבצות בחורי החבורות בעיר בית שמש בשבת זכור העעל"ט, יחד עם משפיעי החבורות שיחיו, להתחדש ולהתכונן לקראת המלחמה בעמלק ולקבלת התורה מאהבה בימי הפורים הקדושים. קשה לתאר את עצום ההתרוממות וההתעלות שהיו מנת חלקם של האוהבים וידידים אלו, שבאו להתחדש ולשמוע את דיבורי הצדיק באויר הנח והזך, באהבת חברים נפלאה, וברצונות בווערים להתחיל מעתה בשרוש כל ההתחלות.

התפילות הנשגבות לצד הסעודות המרוממות, הריקודים הנלהבים לצד שיחות חברים באהבה עצומה, משולבים עם שיחות הכנה לימי הפורים בהם הושם הדגש על צוואת רבי"ל ששחזק עצמנו יחד בכל חלקי יהדותנו, וכמו כן על יקרת אמונת חכמים שהיא יסוד הכל, ועל כך שלא ניתן לזכות להתקרב לצדיק אם לא כשנפרוש מעט מלרצות להיות שקועים חלילה בתאוות עולם הזה, כתאוות אכילה והדומה לזה. כמו כן הורחבו דברים על כך שימי הפורים הינם ימי המלחמה בעמלק בפועל ממש, ולא רק זכר לנס קדום בלבד, ובכך שהכל תלוי במידת מלחמתנו בקרירות האיומה, שהינה ביסודה כפירה בלתי מורגשת, והיא חרבו של עמלק 'אשר קר'. ושכפי התגברותו לשמוח בתמימות ובפשיטות ולעשות לעצמנו 'רוגז' בעמל התפילה והעבודה (ראה שיחות הר"ן ע"ד) שהיא תבערת החמימות דקדושה, כן מתבטל כוחו של עמלק.

אין לנו אלא להודות מעומק הלב לבוראנו יתברך על מתנה טובה זו שהנחילנו, אשר ודאי תוסיף תת טוב פריה לכל השנה כולה, ותהא זו גם התחלה לכל ההתחלות לכל הימים הבאים לקראתנו לשלום להחזיק עצמנו ביחד ביתר שאת סביב אור אישיו של רבינו הקדוש, כי היא שורש מפלת עמלק.

וכמו שכתב מוהרנ"ת: "כשרצה המן להתגבר על ישראל אמר 'שנו עם אחד מפורד ומפורד בין העמים', 'מפורד ומפורד' דייקא, שישאל הם מפורדים ומפורדים בין העמים ואי אפשר לקבצם, ועל ידי זה רצה להתגבר על ישראל ח"ו. ועיקר מפלתו על ידי הקיבוץ, ועל כן אמרה אסתר 'לך כנוס את כל היהודים', 'כנוס' דייקא, וכן אחר כך כתיב 'להיקהל ולעמוד על נפשם', וכתיב 'קהלו היהודים', כי עיקר הנס של פורים שהוא מפלת המן עמלק היה על ידי הכינוס והקיבוץ" (ליקוטי הלכות, ציצית ז. יא).

העורכים

פניני אור

אמר פעם המגיד מט"רהוי"ץ זצוק"ל בציחות: היכן שהשתמש רבנו במאמריו בלשון 'דע' הרי הוא כהבזק מעולם האצילות = "אוואו דער רבי זאגט 'דע', איז דאס א פונקט פון אצילות". כל כך גבהים נזר"מים וקדושים הם.

(שיח שרפי קודש)

סוד הריח הטוב שבמשכן!

ויקח משה את שמן המשחה וימשח את המשכן ואת כל אשר בו ויקדש אתם שמן המשחה היה לו "ריח טוב מאד", ריח קדוש ונורא. וסוד ה"ריח" מבואר בליקוטי מוהר"ן תניינא תורה א', שהוא סוד היראה שנמשך על ידי תוכחתו הנפלאה של הצדיק, שמעורר בתוכחתו את הריח הטוב של נשמות ישראל, ואינו מבאיש ריחם בתוכחתו (עיי"ש באריכות).

"ועל כן כל המשכן וכליו נמשח בשמן המשחה שהוא ריח טוב מאד, כי כל קדושת המשכן וכליו נמשך רק על ידי הצדיק בחינת משה, שעוסק בכוחו הגדול בכל התיקונים עד שממשיך בחינת ריח טוב, שהוא בחינת יראה, כמו שכתוב שם. ומשם כל קדושת המשכן וכליו, ועל כן נמשח בריח הקדוש הנפלא של שמן המשחה. ועל כן שם מקום היראה, כמו שכתוב 'מה נורא המקום הזה'. כי עיקר הריח הטוב הוא היראה, כמו שכתוב שם. ועל ידי כל זה זכו שנתקפר להם מעשה העגל ונתהפך לזכויות בבחינת 'נרדי נתן ריחו' הנאמר על זה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (שבת פח), היינו כנ"ל, כמו שכתוב שם בתחילת התורה שעל ידי זה זוכין להוכיח בקולו של משה בבחינת נרדי נתן ריחו וכו', עיין שם היטב היטב" (ליקוטי הלכות, בית הכנסת ו, יח).

הרשימו של הביטול!

ויקח משה את שמן המשחה וימשח את המשכן ואת כל אשר בו ויקדש אתם

בקודש הקדשים זוכה הכהן הגדול ל'ביטול' גמור, עד שמבטל את הרע והעוונות. ומה'ביטול' הזה נמשך 'רשימו' נפלא, שהוא סוד הריח הטוב שיש במשכן.

"ועל כן קטורת מכפר, כי שם בבחינת הביטול כולו טוב כולו אחד, ושם נתבטל הרע לגמרי. ועל כן על ידי ריח הקטרת יכול הכהן הגדול להיכנס לפני ולפנים ביום הכיפורים אל נקודת האבן שתיה להתבטל שם בתכלית הדבקות. בתכלית הביטול, לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, ושם כולו טוב ונתבטל הרע לגמרי, ועל כן על ידי זה מכפר כל עוונות ישראל.

וזה בחינת שמן המשחה שבו נמשחו כל כלי הבית המקדש, ועל ידי זה נכנסו כולם ונתקדשו כולם בקדושת כלי שרת, כי כל הקדושות נמשכין מה' יתברך שהוא שורש כל הקדושות. כמו שכתוב 'קדושים תהיו כי קדוש אני', וכל מה שנתבטלין אליו יתברך ביותר נמשך הקדושה ביותר. ועל כן על ידי שמן המשחה, בחינת ריח הטוב, בחינת 'לריח שמניך טובים', על ידי זה נכללו ונתבטלו כולם אל האור אין סוף שהוא שורש כל הקדושות, ועל כן על ידי זה נמשך עליהם קדושה ונתקדשו בקדושת המקדש וכלי שרת" (ליקוטי הלכות, ברכת הריח ג, ז).

בלי פה שתוי...

יחד ולדבר בעבודת ה' יתברך, והוכרחו משום כך לחלק מעט יי"ש, כדי לקרב הלבבות. אולם אחר כך התמעטו הלבבות והדיבורים של המתקבצים, והיי"ש התרבה. ורבינו קץ ומאס במנהג זה, עד שאמר פעם: 'איך קען שוין נישט אויס שטיין אייערע פראזניקעס!' = 'אני כבר לא יכול לסבול את החגיגות שלכם'. ואכן הקפיד רבינו, שאצל אנ"ש יהיה ההתקבצות רק בענין עבודת ה' יתברך. ובימיו של רבי נחמן מטולטשין חילקו תה לקהל השומעים, ואמר רבי נחמן מטולטשין, שהוא מנהג טוב, כי על ידי זה לא יבואו לידי שכרות" (שי"ש ק"ב, תקיד).

רבינו פשוט לא 'סובל' את החגיגות עם היי"ש, גם כשזה במסגרת של שיחה בעבודת ה'...

ממשיך רבי אברהם וכותב: מדוע אכן לא הסתפקו רבינו ורבי נתן באזהרה פשוטה? מדוע הוצרכו להזהיר על כך באזהרה כפולה ומכופלת עד מאד?

"כי כאָבן מוֹשֵׁךְ (מאונגט) הוא הַדְּבָר הַזֶּה, וְלֹךְ לֶךְ אֲמִירֵין נִזְיָא סְחוּר סְחוּר לְכַרְמָא לֹא תִקְרַב [= לנזיר ששתיית יין ואכילת ענבים אסורה עליו, אנו מזהירים לבל יתקרב לכרם, רק ילך מסביב, כדי שלא יתפתה] (שַׁבָּת יז)."

כוסית משקה, זה לא כוסית פטל או קולה... זה מושך כמו מגנט... ולחסידי ברסלב שההתבסמות אסורה עליו, מזהירים ללכת סחור סחור, ולא להתקרב לבקבוק יין או וודקה...

אבל ראוי: וכי לא כתוב בספרי רבינו שלשלת קצת 'משקה' זה מרומם את המוחין? על כך עונה רבי אברהם:

"כי אף על פי שמעט השתיה טובה להרחיב הדעת, אבל דיקא מעט (נאר אביסל - פֿאַשר זָה הַלְשׁוֹן אָמַר אֲדַמּוּר ז'ל בַּעַת שְׂכַבְד לְמוֹהַר־נ"ת ז'ל וְרַבִּי נִפְתָּלִי ז'ל בַּמַּעַט יוֹ יִשׁוּ בְּכּוֹס קֶטַן וְרַחֵם כְּאַצְבַּע, שִׁישׁוּ שְׁנֵיהֶם מֵאֲחוּ) כִּי מֵאֵד צְרִיכִין לְזַהֵר לְמַעַט בְּשִׁתִּית מִשְׁקִין הַמְשַׁכְּרִין בְּכָל הָאֲפֻשְׁרוֹת גַּם בְּשִׁבְתֵּי יוֹם טוֹב, [וְאִפְלוּ בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה, וְלֹא כְּטוֹעִים בָּזֶה] וּמְקַל שְׂכָן וְכָל שְׂכָן בְּיַמֵּי הַחַל"."

נכון שמעט שתיה טובה להרחיב הדעת, אבל רק מעט! וכמה זה 'מעט'? איך אפשר למדוד ולהחליט כמה זה 'מעט'? יש מדד מדויק; מדד שקבע רבינו בעצמו: קחו כוסית קטנה בעובי אצבע (אגב, הכוסית הקטנה ביותר המוכרת לי, רחבה יותר מאצבע...) מלאו אותה ב'משקה' ותחלקו בה יחד שני חברים...

יהיה אולי מי שיחשוב: בסדר, אני מבין. אבל סוף סוף, למה לא לשנות עוד איזה כוסית קטנה? הרי זה נתון לי שמחה! **המשך בעמוד ד'**

פנינים מאירים וחדושים מהזרמים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע מתוך רשימותיו של הגרי"ם שכמעט שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזכרון.

לקט ספרי"ם

ספר דרך אמונה

מלוקט מדברי ראשונים ואחרונים ובמיוחד מדברי הבעש"ט ותלמידיו זיע"א - נלקט ע"י אדמו"ר מתנ"א יצוק"ל

אתו עמו אלופו של עולם, ועל ידי זה יאחז דרכו לעבוד עבודה כמו שהוא שם בחשכות וקטנות ללמוד תורה ולומר שירי אדוננו דוד, ופסוקי דרממי. (ספר היכל הברכה פרשת וישב)

פרק ח אות קכו ל-71

ע"י התחזקות בשעת חשכות יתמתקו הדינים

מי שאינו לומד בקטנות ואף בחשכות, לא יזכה ליאור באור החיים, ועל ידי התחזקות ואמונה, כי יפול לא יוטל, ובלמוד ובשירות ותשבחות יתמתקו הדינים. (ספר היכל הברכה פרשת וישב)

פרק ח אות קכו ל-72

לעתיד נראה ונבין שכל הקיצים שמנו חז"ל נכונים

גם מחויבים אנחנו להאמין בדברי הנביאים והחכמים אשר כתבו קיצים ברוח קדשם הגם שכבר עברו וכו' זאת נשים על לבנו, כשתהיה הגאולה במהרה בימינו יתגלה לנו האין יקויים הכל. (ספר בני יששכר סיון מאמר ה, ט)

פרק ז אות קכ ל-70

ע"י אכילה יכולים ליפול בקטנות

לפעמים כשאדם חוטא באכילה ושתיה שלא לשם שמים ושלא בכוונה, מתגברין מוחין דקטנות ויורדין לבית הסוהר מקום החושך, ומתגבר העצבות והחושך והדינים, ואין תקנה לזה אלא באמונה שיאמין ששם

סיפורי חדשות בשבת

דמפני צרת המזונות ואנסים מותר רק להתפלל ולצעוק אבל סתם דיבורים אסור.

מלבד זה אסור להרבות בדיבורים שאין בהם שום תועלת בשבת, אפילו אין בהם מילות גנאי וקלות ראש, משום 'דבר דבר' שלא יאזכר דיבורך של שבת כדיבורך של חול. אכן בשבת יש להקפיד על שבת כדבורך של חול. אכן גם בנידון דידן אם יתכן שמועת וסיפור החדשות יביא לו איזה תועלת לחייו או לחיי חבריו אין בזה אסור 'דבר דבר'.

הרה"מ (ס"ז ש"ס) כתב דאזתם אנשים ששמעות וסיפור חדשות הוא עונג בשבילם מותרים לספר חדשות בשבת, אפילו אם הוא רק פטפוטי דברים בעלמא, וכמוכן שאינם דיבורים של צער ועגמת נפש. ואפילו אם המספר בעצמו אינו מתענג מזה רק אלו ששומעים ממנו מתענגים בשמיעת החדשות, והוא מתענג במה שהם מתענגים שיש **כתב המשנה ברורה** (סק"ז) דאפשר שיש להקל.

אמנם למעשה הוסיף **המשנה ברורה** (שם סק"ה) דלאו משנת חסידיים היא והנשמר מלדבר דברי חול בשבת קדוש יאמר לו, ואנשי מעשה נזהרים שלא לדבר בשבת אפילו דברים הכרחיים רק בלשון הקדוש.

בתקופה זו כשערת המלחמות שורה בעולם יש להיזהר בכפליים שלא להיכשל מלבד דיבורים האסורים בשבת, ומצוי כשמתקבצים כמה אנשים ומתוועדים ביחד לספר חדשות שאירעו במשך השבוע, מדברים מתוך כן על יהודים שהוכרחו לברוח במצוק ועל אנשים שרכושם מוטל בסכנה וכדומה.

ויש לדעת שאסור לדבר משום דבר המצער בשבת משום מצות עונג שבת. וכך כתב **בספר חסידים** (ס"ק) 'אל ידבר אדם בשבת מאוהביו שמתו או שהן בצער כדי שלא יצטער'. ודבריו מובאים להלכה **במגן אברהם** (רס"ז) ו**במשנה ברורה** (שם ס"ק ג). ומשמע שאפילו אם יש בזה איזה צורך אסור משום שעובר על מצות עונג שבת, **וכמוספר במדרש** (משלי לא) על ברוריה אשת רבי מאיר שמתו שני בניה בשבת ונמנעה מלספר לבעלה עד שיצאה השבת.

ואסור לדבר מצער ועגמת נפש שעובר על היהודים בעולם, אפילו אם אין הדבר נוגע אליו ממש ואינו מכיר את היהודים הסובלים, שעצם סיפור דברים אלו גורם לצער, ולכן אסור לדבר על דאגות מלחמה וגזירות כלכליות ופרנסה. וכפי שנפסק **בשולחן ערוך** (ס"י רפח ט"ו) 'אין צועקים ולא מתריעים על שום צרה בשבת חוץ מצרת המזונות ועיר שהקיפוה אנסים ואפילו על יחיד הנרדף מפני אנסים'. ומשמע

מילוי פה בשחוק בחתונה ופורים

שמחה המתובלת ביראה שמתעורר לקיים המצות ושש ונעלם בקיומה, על שמחה כזו נאמר עבדו את ה' בשמחה וגילו ברעדה, ולעתידי לבוא בזמן שהקב"ה יעשה עמנו נסים וישיענו נשמח לגלות ונפלאותיו וגבורותיו, ושמחה כזו שהוא שמחת הבורא היא מצוה גדולה משום פרסומו ניסא. ע"כ.

הנפקא מינה בשמחה של מצוה

וכתב **הט"ז** (שם סק"ז) שיש נפקא מינה בין שני הטעמים, דאילו לטעם רבינו יונה שהיא משום קלות ראש אין האיסור רק בשמחה שאינו של מצוה, אבל בשמחה של מצוה שאין בזה קלות ראש מותר לשמוח ולשחוק גם במילוי פה. אבל לטעם הרמב"ן והטור שהיא משום אבלות על החורבן אסור אפילו בשמחה של מצוה בזמן הגלות, שגם בזמן עשיית מצוה אנו צריכים להשתתף עם צער השכינה ואינו נכון להיות בשמחה בגלוי, ולכן פסק דגם בחתונה ובפורים אסור למלאות שחוק פיו. וכן כתב **האור החיים הקדוש** בספרו **חפץ ה'** (ברכות שם), וכן פסק **המשנה ברורה** (שם).

שיטת השיטה מקובצת ומהר"ל

אמנם יש לומר דגם אם אין הטעם משום אבלות על החורבן, רק משום קלות ראש, אסור למלאות הפה בשחוק אפילו לצורך מצוה, דעצם מילוי הפה בשחוק עלול להביא את האדם לידי קלות ראש. וכן נראה **בשיטה מקובצת** (שם) שכתב: 'אין הטעם שאסור משום אבלות החורבן, אלא משום שלא יתגבר יצרו עליו מתוך השחוק אבל לימות המשיח דליכא יצר הרע ליכא למיחש'. וכן משמע מלשון **המהר"ל** בספרו **נצח ישראל** (פ"ג) 'מה שאמרו שאסור למלאות שחוק פיו בעולם הזה, אינו מצד החורבן, שהרי אמרו 'אסור שימלא שחוק פיו בעולם הזה, ואף בשעת בנין הבית אסור, עד שיהיה העולם בשלימות בלא חסרון'. וכן כתב **השדי חמד** (ח"א מערכת אלף כלל שכו).

וכן נראה מלשון **הטור** בהלכות יום טוב (ס"י תקטז) שגם בסעודת יום טוב יש להיזהר משחוק וקלות ראש, שכתב: 'אין השחוק וקלות ראש הרבה שמחה אלא הוללות וסכלות, ולא נצטוונו על ההוללות והסכלות אלא על שמחה שיש בה עבודת היוצר'. ושם לא נזכר כלל ענין אבלות החורבן, ואף על פי כן שם גבול לשמחה של מצוה שלא יאזכר דבר של שחוק. **ובשערי תשובה** (ס"ט תרצ"ד) הביא דברי טור אלו גם לענין שמחת פורים.

שחוק כחלק מהמצוה

אכן מצינו **הרה"ף על עין יעקב** (שם) שכתב שאין איסור רק אם שוחקים מסתם דברים שאינם קשורים עם המצוה, שבזה יש לחוש לחוסר יראה וקלות ראש, אבל אם השחוק הוא חלק מהמצוה אין בזה בית מיחוש, וכתב, שעל כן העוסקים בתורה שמקדשים שם השם בתלמוד תורתם יש למלאות פיהם שחוק בשעת הלימוד. וכן כתב **הערוך לגר** (נדב) ונראה דגם **הט"ז** והמשנה ברורה שאסרו למלאות הפה בשחוק בחתונה ובפורים, הוא

השבוע למדנו **בשולחן ערוך** (סימן תקס ס"ה) 'אסור לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה'. ו**במשנה ברורה** (סק"ז) הביא בשם **הט"ז** דאפילו בשמחה של מצוה בחתונה ובפורים אסור למלאות הפה בשחוק.

אמנם למעשה נפוץ כיום לעשות כל מיני בדיחות בשמחת פורים, וכן נוהגים הרבה לערוך מצוה טאנץ בחתונות עם בדיחות, וכאשר האריך **מוהר"ת בליקוטי הלכות** (ה'ל) נשי"א ח"ד אות ה) שבפורים נוהגים לעשות כל מיני צחוק ושחוק ומילתא דשטותא בשביל להרבות השמחה, וכתב, שכן היו נוהגים צדיקים גדולים ומפורסמים להיות לפנייהם אנשים בדחנים, והיו עושים לפנייהם כל מיני צחוק ושטות בשביל שמחה. ולמעשה אין העולם נזהרים וממלאים הפה בשחוק כששומעים מילתא דשטותא, ויש לברר האם דבר זה סותר ההלכה.

מקור האיסור

מקור הדין הוא **בגמרא ברכות** (לא) 'אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה, שנאמר אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רינה, אימתי, בזמן שיאמרו בגוים הגדילי' לעשות עם אלה. ע"כ.

הטעמים לאיסור

ונחלקו הראשונים בטעם האיסור, אם הטעם הוא משום אבלות על החורבן והאיסור נוהג רק בזמן הגלות, או שהטעם הוא מפני שחוק וקלות ראש מרגילין את האדם לעבירה, ואפילו בזמן הבית היה אסור.

כאבלות על החורבן

הרמב"ן (תורת האדם סוף ענין אבלות ישנה) כתב; שמה שאמרו בגמרא שאסור למלא פיו שחוק 'בעולם הזה' פירושו 'בזמן הגלות', ולעתידי לבוא כשיחזרו בני ישראל לארצם יהיה מותר למלאות הפה בשחוק. וכן נראה **מהטור ושולחן ערוך** שהביאו דין זה בהלכות זכר לחורבן, ואם היה האיסור משום קלות ראש היו צריכים להביא דין זה בסימן קל"א ששם מבואר שצריך להתנהג בכל דרכיו לשם שמים.

כך כתב גם **בספר האשכול** (הלכות ברכות השחר ד:) 'יש לנו לדאוג על חורבן בית המקדש משל לתלמיד היושב לפני רבו ורבו מיצר אף הוא מיצר עמו, ומכי חרוב בית המקדש אין שחוק לפניו, לפיכך אסור לאדם למלא שחוק פיו בעולם הזה'. וכן דייק **הנצי"ב** בהעמק שאלה **משאלות דרב אחא גאון** דטעם האיסור הוא משום חורבן בית המקדש (ס' קנח אות ה). וכן הוא **בשער המצוות** (תזריע כא) 'משחורב בית המקדש... אסור לאדם שימלא שחוק פיו לפי שאין שחוק אלא בזמן שבית המקדש קיים'.

משום קלות ראש

מאידך, **רבינו יונה** בפירושו למסכת ברכות (כא) חולק על הרמב"ן וכתב; דמלשון הש"ס שאסור למלא שחוק פיו 'בעולם הזה' משמע שאין האיסור מפני החורבן, וגם בזמן בית המקדש היה אסור. והטעם, שהשמחה עלול להרגיל את האדם שישכח המצוות, ורק

אל"ף פאת השדה כלל קנה) שאין בזה איסור מעיקר הדין. ואף שרבו בעל השדי חמד השיב עליו ודחה ראייתו. וגם **החיד"א** (ברכ"י ס"י תקס) כתב שהוא איסור גמור, מכל מקום כיון שהעובר על זה אין עליו מלקות ולא נידוי, אלא קורים אותו עובר על תקנת חכמים. כתב **השדי חמד** (ח"א שם) שאין להחמיר בזה כל כך בפרט לצורך מצוה.

שחוק בהזדמן

בערוך השולחן (ס"י תקס ט"ח) כתב שאין איסור למלאות הפה בשחוק בהזדמן, ורק אם עוסקים בשחוק זמן מרובה עם אחרים אסור. ויש להביא ראייה לזה ממה שכתבו **התוספות בבא מציעא** (נט: ד"ה קהיי) לפרש דמה שאמרו חז"ל 'מיום שחרב בית המקדש אין שחוק לפני הקדוש ברוך הוא', היינו שאין שחוק קבוע לפניו, אבל בדיחותא בעלמא איכא. וכיון שאיסור מילוי שחוק הוא משום אבלות החורבן וצער השכינה, דיו לעבד להיות כרבו ואם אינו שחוק קבוע מותר (ע"י עין יעקב שם). וכן לפי הטעם דהאיסור הוא משום קלות ראש, יש להביא ראייה מהמשנה **במסכת דמאי** (פ"ב מ"א) דמי ששוחק בהזדמן אין בזה משום קלות ראש, דאיתא שם, שהמקבל עצמו להיות חבר צריך לקבל על עצמו שלא יאזכר פרוץ בנדרים ובשחוק, ומשמע שאם אינו פרוץ מותר.

שחוק קל

יש להוסיף **מהשערים המצויינים בהלכה** (ס"י כט סק"ז) דהאיסור הוא רק אם ממלא פיו בשחוק, אבל מותר להעביר שחוק קל על השפתיים.

רק אם שוחקים סתם, אבל במצוה טאנץ שנהוג לעשות על פי סוד כחלק מהחתונה, וכן בדיחות בפורים שהיא כחלק מהסעודה בקבוצת יראי השם אין בזה חשש של חוסר יראה וקלות ראש (וע"י שבות יעקב ס"י קפב).

חתונה ופורים הוא כזמן הגאולה

והי לך מה שכתב א"א ז"ל **בש"ת משנה שכיר** (א"ח ס"ב ב) 'מה שהחליט הט"ז דגם בחתונה ופורים אסור למלא שחוק פיו בזמן הגלות, העולם לא נהגו כן, דמרבית בשמחה בחתונה ובפורים אפילו בבתי הצדיקים ולא ראיית ליהרה בזה, וקשה לומר דכולם עושין שלא כדין, והאריך ליישב המנהג, וכתב שיש לומר דשמחת חתונה הוא כעין שמחת הגאולה שנאמר בה כמשוש חתן על כלה, וכמו שבזמן הגאולה מותר למלא פיו בשמחה של מצוה, כך מותר בחתונה. וכן שמחת פורים שלא יהיה בטל לעתידי לבא אף בזמן הגאולה, הוא יום גאולה וזמן גאולה, ובזמן הגאולה מותר לשמוח בפה מלא. עכ"ד.

חומר האיסור

והנה אף שפשטות לשון המשנה ברורה משמע להחמיר בכל ענין, אפשר לצרף מה שכתב הגאון **רבי יוסף ענגיל** בספרו **בית האוצר** (מערכת א-ס כלל קפט) דלפעמים נאצל בלשון חז"ל לשון 'אסור' ואין בזה גמלא איסור דרבנן רק מידת חסידות, וצ"ע לזה מאמר חז"ל 'אסור לאדם למלא שחוק פיו'. וכן הוכיח תלמידו של **בעל השדי חמד** (ח"א מערכת

חכם עדיף מנביא

לציון תשעים שנה מהסתלקותו של מרן הגרי"ח זוננפלד ז"ע -
י"ט אדר ב' תרצ"ב - תשפ"ב

הנגיד ר' צבי הירש גיסו של רבינו

ר' צבי הירש גיסו של רבינו ז"ל ותלמידו, ומהמסתופפים
בצלו, מוזכר בכוכבי אור (אנשי מוהר"ן אות ל) בין אנשי המשא
ומתן של רבינו ז"ל.

הגיס שהתקרב

ר' צבי ואחיו ר' חיים, בני ר' אפרים חותנו של רבינו ז"ל,
התקרבו מאד לגיסם - רבינו ז"ל - והיו דרים בטשערין
שליד אוסטין (שיש"ק ח"ב אות שכ"ג).

יודע מחשבות בני אדם

רבי צבי נסע להסתופף בצל הקודש של רבינו הק', וקיבל
ממנו התעוררות גדול לעבודת השי"ת, ואח"כ נתברך
בעשירות גדול ע"י רבינו ז"ל, כמסופר בספר כוכבי אור,
וז"ל:

"ר' צבי גיסו של אדמו"ר זצ"ל ישב בטשעהרין ועסק במשא
ומתן כל ימיו, ופעם אחת התווכח עם איזה איש אם אדמו"ר
זצ"ל יודע כל המחשבות של העומדים לפניו, וזה האיש
הוכיח לו שאדמו"ר זצ"ל יודע גם זאת.

יודע מחשבות בני אדם

והנה באותו זמן היה לגיסו ר' צבי הנ"ל דחקות גדול
בפרנסתו, והיה צר לו מאד מאד מחמת זה, עד שנסכם
אצלו להזכיר את אדמו"ר זצ"ל שיתפלל בעדו, אחר כך
בסמוך בא אדמו"ר זצ"ל לטשעהרין, כאשר היה אז דרכו
בקודש לנסוע לשם ב' פעמים בשנה כמובא בחי"מ
[בסיפור מקום ישיבתו ונסיעותיו אות כ"ג], ומיד בבואו
לשם נכנסו אליו אנ"ש לקבל פניו הק', וגם גיסו ר' צבי הנ"ל
היה בתוך הבאים.

התעוררות הלב

ואדמו"ר זצ"ל דיבר עמהם דבריו הערבים והנעימים למשור
את לבם לעבודתו ית"ש, ודיבר עמהם שיחה נפלאה, עד
שנתעורר מאד לב כל השומעים מזה, וגיסו הנ"ל המתין
וחיכה עד שנפסקה השיחה והלכו מאתו ונשאר הוא לבדו,
ורצה לילך אל הדלת לסגרה בפניו, וללחוש לאדמו"ר זצ"ל
את בקשתו בענין הפרנסה כנ"ל.

איזה פנים יהיה לי בפני רבינו להזכיר אותו על פרנסה?!

והנה דרכו של ר' צבי הנ"ל היה ליישב תמיד רעיונותיו על
כל תנועה ותנועה שהוצרך לעשות, ועל כן גם עכשיו מיד
כשהכין פעמי רגליו ללכת אל הדלת כנ"ל, נתבייש מאד
בענין עצמו, כי נתבייש בדעתו: איזה פנים יהיה לי בפני
אדמו"ר להזכיר אותו על פרנסה: אחרי שזה סמוך בה
השעה דיבר עמו שיחה נפלאה מגודל השטות והשגעון
של כל הבלי ועסקי עוה"ז. ודימה בדעתו שבוודאי יוכיח
אותו אדמו"ר על זאת, ויאמר לו: היתכן לאטום אזנו כל כך
ולבבו מיראת ה', עד שגם אחר שיחה כזו, אין לך מה ללחוש
ולהזכיר אותי רק על עסקי פרנסה?!? ומחמת המחשבה
הזאת נשאר עומד על מקומו ולא הלך עוד אל הדלת
לסגרה כנ"ל.

והתחיל לחשוב שנית ברעיונותיו: אולי באמת אדמו"ר יודע
גם את מחשבותי, כאשר הוכיח לי האיש הנ"ל, אם כן הוא
יודע ברור שאחר כל שיחתו נאטם לבבי עדיין, עד שאין
לי מה להזכירו רק בענין פרנסה, ומה שהפסקתי מזה הוא
תחמת שאני מתבייש מאתו, לבל יוכיח אותי, ואני עושה
עצמי כירא וחרד וגונב דעתו ח"ו, אם כן הדבר מגונה ביותר.

"דיך האב איך שוין פארזארגנט"

ומיד בחשבו את כל הדברים האלה, ענה אדמו"ר ואמר לו
בזה"ל: דיך האב איך שוין פארזארגנט, דיין ברודער משה
וועט זיין א ציכטיגער ארימאן, דיין חיים אויף איהם איז
א רחמנות ער וועט גיט האבען קיין מעקל אויף שבת, וכן
נתקיים בשלשתם כל ימי חייהם מכוון ממש כדברי רז"ל
[ושמעת'י זאת מפי בנו ר' יעקב, ששמע זאת כמה פעמים
מפי אביו בעצמו]. (כוכבי אור אנשי מוהר"ן חלק מופתים מרבינו ז"ל
אות א).

יתומה עניה. ואולם הגרי"ח סירב באמרו שהמון ממון
הקדש הוא, והוא נוגע בדבר, שכן נכדתו היא. ותמורת זאת
אמר לה שמוכן הוא למשכן עבורה את הכר והכסת שלו
כנדוניה, ענתה לו הנכדה שהיא מוותרת. לנוכח זאת עמד
ובירך אותה שבזכות הוויתור יצאו ממנה בנין וחתנין רבנן.
ומיותר לציון שהברכה התקיימה במלואה.

בשעתו, בנו שכונת 'קטמון' והקימו בה בתים מפוארים
עבור תושביה הערבים, הגרי"ח הזדמן למקום והביט זמן
ממושך על הבניה, מלוויו הבחינו על פניו הנאה מרובה
והתפלאו למה הוא שמח שהערבים בונים להם ארמונות...
ענה להם הגרי"ח: "הערבים בונים, והיהודים יגורו בהם".
ודבר מדבריו לא נפל ארצה. לא עברו שנים רבות עד
שהערבים ברחו מן השכונה, והיהודים התיישבו בהם עד
עצם היום הזה.

מסופר שהנהלת כולל 'שומרי החומות' רכשו בשעתו
בכסף מלא מכשירי כתיבה יקרי המציאות, אך לא זכו
ליהנות מהם יותר מדי זמן, שכן המכשירים היקרים נגנבו
ונעלמו, למגינת ליבם ולמבוכתם הגדולה של גבאי הכולל
שניסו לשוא למצוא את סימני דרכם וקצות עקבותם של
הגנבים הנאלחים והעלו חרס בידם. בצער ובייאוש פנו
לנשיאם הגדול, הגרי"ח, וסיפרו לו על צערם הרב.

למרבה הפליאה נענה הגרי"ח שיעלו לבדוק בעליית הגג
[-בוידעם] של משרד הכולל...

המענה של הגרי"ח אמנם נשמע באזנם מוזר מאד, אבל
הם ידעו שעמוקים דברי רבם מכדי להבינם, ומיהרו
לעשות כדבריו, ולתהמתם אכן מצאו שם מכשיר אחד
מתוך השנים שנעלמו...

מרב תימהון היו בטוחים שרבם אינו אלא נביא, שאם
לא כן מנין לו שצריכים לבדוק בבוידעם, אך משבו
אליו לבשר לו על מציאת המכשיר הבינו שרבם החכם
עדיף מנביא, וכך אמר להם רבי יוסף חיים: התבוננתי
וחשבתי כיצד נכנס הגנב למשרד, והלאו כל הדלתות היו
נעולות?! אין זאת אלא שאכן הלה לא פרץ דרך קומת
הקרקע כלל, אלא מבעד לבוידעם העולה מן המשרד
לעבר הגגות המחוברים של בתי העיר העתיקה, ומסתמא
ניסה להבריח את שני המכשירים, אבל כשניסה לטפס
ולהימלט נתקל בקושי לסחוב עמו את כל המכשירים.
ולכן מסתבר שהשאר אחד בבוידעם...

חכמתו היתירה של מרן רבינו יוסף חיים זוננפלד ז"ע
הפליאה תמיד את כל תושבי עיר הקודש, ושמע פקחותו
הגיע למרחקים, וזאת אף על פי שכל ימיו ניסה להסתיר
את גאוניותו ולמדנותו העצומה בפלפולה של תורה. וגם
כאשר היה משתתף באסיפות של רבנים היה מצטנע
בצד כשספר תהלים בידו, וכשהתבקש לומר את דברו
ביטא זאת בגימטריאות, עד שהיו סבורים שמדובר בחורז
גימטריאות וב"תהלים זאגער" גרידא.

וכך גם כשהיו עולים למעונו בחורים עילויים משיבת
חברון לדבר עמו בפלפול, היה משיבם בראשי תיבות
ובגימטריאות...

בשעתו הייתה העלמה גדולה על תורת הנסתר, ולא היה
מקובל ונפוץ להזכיר מאמר מהזוהר הקדוש ברבים, ועל
כן כשהיה רוצה להזכיר מאמר מן הזוהר הקדוש הסתיר
את ידיעותיו בנסתרות והיה אומר זאת בשם המדרש.

הייתה לו קביעות למסור שיעור במשניות לבעלי בתים
בבית הכנסת "פרושים" בבתי מחסה, לאחר סיום תפילת
שחרית עם הנץ החמה. אירע ותלמידי חכמים מופלגים
האזינו לשיעור, והתבטאו בהפלה שטומן בתוך הסבריו
דברי גאונות נפלאים ומסבכים בפשטות, ואין מי שיבין את
גודל הגאונות...

אך עם כל זה, לבסוף נתקיים בו בעל כרחו מאמר חז"ל:
"כל העוסק בתורה מבפנים - תורתו מכרזת עליו מבחוץ"
(מועד קטן טז:).

פעם ביקר אחד מרביני הדור בארץ הקודש, כשחזר לעירו
התבטא: כשהייתי בירושלים ראיתי שמים וארץ ורבי יוסף
חיים זוננפלד...

כמפורסם, כיהן הגרי"ח בין שלל תפקידיו כנשיא וגזבר
כולל 'שומרי החומות', ובמסגרת זו נזהר בהפלה יתירה
לבל למעול בנאמנותו. הייתה לו נכדה יתומה שעמדה
להינשא ולא היה בידה מאין להקים את ביתה, ביקשה
הנכדה מזקנה שבתוקף היותו גזבר בכולל יקציב סכום
הגון עבור צרכי נישואיה, כי בצדק מגיע לה הממון בהיותה

משנת ברסלב

המשך מעמוד ב'

בא רבי אברהם ומוסיף:

"כי על שמחה קצת הזהיר אותנו אדמו"ר ז"ל כי על זה
נאמר, 'לשמחה מה זו עושה', כי אין זה שמחה רק הוללות
וסכלות."

יתכן שאכן תהיה שמח, הכוסית תערפל לך קצת את המח,
ותרגיש קצת בעננים. אבל דע לך: זו לא השמחה שעליה
התכוון רבינו... זו הוללות וטיפשות...

כשאתה שמח בגלל הוודקה ששתית, אתה לא 'שמח' ולא
ב'מוחיך'; אתה 'מתהולל' ו'טיפש'...

גם מי שה'משקה' מועיל לו, לכאורה, לקבל 'מוחיך'
גדולים של התעוררות בעבודת ה' - גם הוא לא אהוד בכלל
על רבינו ורבי נתן...

072.332.3300

1-929.8415.876

44-203.1500.313

בא"י:

בארה"ב:

באירופה:

מערכת שיעורים נפש משיבת

שיעורי הרח"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

072.3323.796

קול אנ"ש דקהילתנו